

Йозеф Несвадба

Последното тайно оръжие
на Третия Райх

– Естествено и до днес никой не е доказвал – завърших с ораторски тон аз, – че човек не е роб на наследствеността си, че не зависи във всичко от предшествениците си и че единственият начин да бъде променен не е кръстосването, както например отглеждаме конете или зайците. Не се усмихвайте така пренебрежително – казах на седналия до мен лекар. – Вие вярвате, че хората ги оформя преди всичко средата, понеже живеете в ново общество. Но не сте в състояние да го докажете с опит, защото с хората не могат да се правят опити, както с кучетата.

Пътувахме с нощния бърз влак. Отоплителната инсталация във вагона бе повредена, така че се загоряхме с теории. Срещу мен седеше една около седемнадесетгодишна блондинка. Не виждах очите ѝ, но се надявах, че ме слуша. Само затова говорих толкова дълго. Докторът ми изглеждаше като опасен конкурент.

– Усмихам се, защото случайно си спомних за един такъв опит с хора – отговори ми тихо той. – За него ми разказа преди около една година аптекарят Хуцвалек, с когото в края на миналата война се случила една много странна история.

Всичко станало непосредствено преди нападението срещу Берлин, по време на офанзивата на Патън¹ на Запад, когато котларите всеки ден унищожаваша нови и нови локомотиви на железниците на райха. Верните на-цисти се надяваха само на тайните оръжия, които им обещаваха Гьобелс. Но „Фау 1“ и „Фау 2“ вече отдавна летяха срещу Лондон, а офанзивата на съюзниците продължаваше. Дрънканиците за тайните оръжия се приемаха като блъф от разумните хора. Също и от аптекаря Хуцвалек, който в края на войната работел в аптеката край фабриката за светилни газ в Михле² и печелел сума пари от домашно производство на кремове за лице от откраднатия ланолин. Живеел добре и обичал жена си, за която наскоро се бил оженил след продължителен спор с родителите ѝ. Накрая те се съгласили само защото бракът я спасил да не бъде изпратена на работа в райха. За аптекаря не се чували добри неща, много обичал забавленията, жените и домашното вино, или хлебното вино, което се пиело тогава. Но след сватбата Хуцвалек коренно се променил, впрегнал в производството на кремове тъщата и тъста и спокойно изчакавал края на войната. Докато една февруарска утрин за него дошло гестапо.

1. Джордж Патън (1885–1945) – американски генерал, командир на Трета американска дивизия, която през 1945 г. превзема Южна Германия. Б. Пр.

2. Квартал в Прага. Б. пр.

Двойник против волята си

Още на вратата му сложили белезници, ударили няколко плесника на тъста му, ритнали жена му, която на колене се кълняла в неговата невинност, изхвърлили новородената му дъщеря от люлката и събудили двегодишното момченце.

От библиотеката конфискували пет тома и разпразли пухените завивки. И все пак всъщност не били от гестапо.

Щом излезли с „Мерцедеса“ извън града, те свалили кожените си палта и по тайни пътечки повели Хуцвалек навътре в гората, като никой нищо не му казал и аптекарят смятал, че го водят на разстрел. Той искал да им обясни как всъщност стои въпросът с ланолина, искал да ги омилостиви, но никой не му отвръщал, въпреки че говорел доста добре немски.

Посред гората в една ловджийска хижа ги очаквал чужденец с палто от туид, каквито не се носели по време на протектората³. Той предложил на Хуцвалек честърфилдска пура и шоколад „Гордън милк“.

– Вие не сте ли от гестапо? – учудил се Хуцвалек и се огледал наоколо. Но в стаята вече нямало никой освен тях двамата.

– Не сме от гестапо – казал на отличен чешки език чужденецът. – И вие не бяхте арестуван. От днес сте мобилизиран.

– Какво? Защо? Та след няколко седмици войната ще свърши. Точно снощи Радио Москва съобщи...

Чужденецът се намръщил.

– Аз съм полковник Боровец – заявил той, като с това явно искал да подчертае, че е по-добре осведомен за военното положение. – Войната ще свърши, ако нацистите не успеят да използват последното си тайно оръжие... – Той изправил и се разходил неспокойно из стаята. Бавно отключил белезниците на Хуцвалек.

– Какво оръжие? – попитал аптекарят и се замислил защо ли иска да те мобилизира Боровец. Да не би новото тайно оръжие да е свързано с аптекарството?

– Тъкмо това трябва да разберем – извикал Боровец. – Имаме сведения, че последната мярка на главното командване на СС ще бъде акцията „Ирод“, но не знаем каква е тя. Дори не ни е известно за какво се

3. Отнася се за протектората Чехия и Моравия, който нацистите образуват на окупираната през 1930 г. територия на Чехия и Моравия. Б. пр.

отнася. Знаем само, че за нея изтеглят от фронта и тила най-закоравелите си и отбрани убийци и че ги събират в един изоставен фабричен обект край Бохосудов. Цялото пространство е толкова добре охранявано, че досега още не сме успели да научим каквото и да било за него, като при опитите си вече изгубихме много хора. И затова беше решено, че трябва да проникнем вътре, да вземем лично участие в цялата акция...

– Кой? – попитал Хуцвалек, на когото все още му се струвало смешно, че през последните седмици на войната ще трябва да служи на разузнаването. – Кой трябва да проникне там?

Боровец поставил пред него една снимка:

– Един от първите, които бяха повикани за опита с тайното оръжие, е шурмбанфюрер Йешке...

Аптекарят напразно се мъчел да си спомни къде е виждал този мъж в черна униформа. Боровец сложил до снимката джобно огледалце. Хуцвалек почти подскочил. Това било собственото му лице.

– Не е възможно – казал той.

– С този човек си приличате като две капки вода. Ще го ликвидираме и ще откараме вас в тайните лаборатории. След две седмици ще ни докладвате. Никой от повиканите не остава във фабриката повече от две седмици, знаем това. Потърсете ме на този телефонен номер и пхнете описание на тайното оръжие в празната кутия при паметника на Хус...

– Аз съм аптекар – съпротивявал се Хуцвалек. – В казармата съм бил само няколко седмици преди Мюнхен⁴ и не знам нищо за оръжията на СС. Ще ме познаят още при втората дума.

– Вие сте единственият, който прилича на някой от тези палачи. А ние проучихме архивите на всички съюзнически армии. От твоята мисия зависи съдбата на човечеството, в твои ръце е победата над Хитлер, брате⁵ – обърнал се по легионерски към Хуцвалек Боровец и състрадателно погледнал китките на ръцете му, по които още личели червените линии на безлезиците. До тоя момент аптекарят смятал, че ще победят Хитлер и без него. – За това сведение ще получите сто хиляди швейцарски франка – добавил Боровец.

Хуцвалек почнал да пресмята наум. За сто хиляди може да се сдобие с малка аптека. И то в Швейцария. Трябва ли за това да рискува

4. Отнася се за Мюнхенския договор, сключен през 1938 г. между Англия, Франция, Германия и Италия, с който ЧСР трябвало да отстъпи на Германия пограничните си области до 10.X.1938 г. Б. пр.

5. Обръщение, прието между бойците от чехословашките задгранични легиони по време на Първата световна война. Б. пр.

живота си? Боровец нетърпеливо станал. Извадил от бюрото със автоматичен пистолет на американската армия със заглушител. Значи, и без това животът му е в опасност. Аптекарят бързо кимнал.

– Но ако умра, парите ще получат децата ми. Брате...

Тогава още не изпитвал страх. По-скоро му се струвало, че е сключил осигуровка за живот или е продал собственото си лице.

ОПИТЬТ

И стражата пред бохохулския обект не се интересувала от нищо друго. Проверили само документите и лицето. До шофьора седял намръщено съвсем същият шурмбанфюрер Йешке, но небръснат и ненаспал се след дългия път от фронта дотук. Превели го през първата порта покрай бодливите телове и празния фабричен цех при втората контрола, където поискали от него паролата. Но Хуцвалек имал добра памет. Завели го чак при подземния вход и го предали на висока възрастна блондинка в униформа, която наричали Лени.

– Можете ли да започнете още днес? – попитала го тя.

Хуцвалек-Йешке кимнал. Искал колкото се може по-скоро да приключи с всичко. С всичко. Каквото и да е. Той седнал на мекото легло в подземния бункер, който по-скоро приличал на хотелска стая, изтрил си челото, разхлабил лентата на „Железния кръст“, която му стягала врата, и заразглеждал стените. Очаквал, че може би ще види чертежите на новото тайно оръжие, но вместо това от тях го гледали германски красавици, до една голи и руси, в най-съблазнителни пози. Каква връзка имат тези актове с последното тайно оръжие на нацистите? Не му било ясно. След малко вратата се отворила и в при-тъмнялото помещение влязла Лени по пеньоар. Тя явно могла да си съблече униформата по-бързо от аптекаря. Оставила на масата бутилка коняк и се хвърлила на врата му. Отначало аптекарят понечил да се отбранява, но скоро разбрал, че не става дума за борба.

– Моля те, че това позволено ли е? – попитал я той после, когато лежали върху холандските пухени юргани в ъгъла.

– Позволено ли? – с недоумение попитала тя.

– В обект, където се произвежда тайно оръжие...

Лени избухнала в смях. Но не се смяла дълго, станала и едва тогава той видял, че това не е Лени, че космите под мишницата ѝ са червеникави, защото тя вдигнала ръка за поздрав, взела от масата пеньоара и бутилката с коняка и си отишла с енергична стъпка, като войника от стражата.

Това било връх на всичко. Цяла седмица гонят Хуцвалек по плаца, учат го всички геройски дела на Йешек и му показват снимките на роднините му, седем дни от сутрин до вечер аптекарят трябва да запомня устройствата на оръжията на СС, та накрая вместо тайното оръжие да

опознае само скута на някаква надзирателка?

На сутринта го събудила втора жена. На нея трябвало да разказва за подвизите си край Воронеж. Тя поискала да види белезите, но той се уплашил и почнал да я целува, за да заглуши любопитството и. Тази била руса почти до бяло и малко по-пълна.

– Сигурно фюрерът ни гледа, това дете ще бъде на фюрера. Зигфрид Хитлер... – казала с благоговение тя и с дребни крачки си излязла, сякаш изпаднала в транс. Хуцвалек почнал да се съмнява дали ще издържи така четиринадесет дни и като си отивала, ѝ взел бутилката с коняка. Цял ден пиянствувал сам сред четирите голи жени на стените, в които счупил празното шише.

– За гранатите ли ти е мъчно? – попитала го третата, която вече дошла без пенъор. – Във фабриката можеш да се упражняваш. Там често хвърляме истински гранати по пленниците... – и легнала на кревата така направо и некрасиво, сякаш я чакал медицински преглед. Хуцвалек започнал да я бие. Горещо му благодарила.

Така го посещавали цяла седмица.

– Искам да видя тайното оръжие – повтарял винаги той. – Бях повикан заради тайното оръжие. Другарите ми умират на фронта, а аз напразно пиляя времето си тук. Защо сте ме повикали?

Но те само се смеели. Не можел да излиза навън. В коридора непрекъснато имало стража. Пък и не знаел накъде води този коридор. Цели седем дни не му позволили да излезе на чист въздух.

На осмата вечер за първи път при него дошъл мъж. И без коняк. Това бил доктор Мюлер. Поне така се представил, но очите му не се виждали, защото имал тъмни очила и пред носа – бяла маска, като че ли тъкмо се бил върнал от операция.

– Благодаря ви. Справихте се блестящо. Ще доложя за всичко на фюрера...

– Какво? – не го разбрал Хуцвалек.

– След седмица ще имате взвод най-предани бойци, на които във всичко можете да разчитате. Ще употребим нашето последно тайно оръжие... – Мюлер се смеел така, че чак маската му се издувала. – Ще получите високо отличие.

– Но защо? И за какво? Какво е нашето последно тайно оръжие? – попитал аптекарят, като внимавал да каже „нашето“.

Мюлер му обяснил всичко с няколко думи. В техния институт били открити средства за ускорено узряване на човешкия плод. Получавали напълно развити индивиди само за седем дни след оплождането.

– Разбирате ли грандиозните възможности? Преди една година нашето откритие сигурно щеше да реши изхода на войната. Можехме да пожертвуваме за фронта всички живи поколения, можехме да помогнем да узреят и тия, които бяха в матките на майките си. Сега поне ще спечелим мира. Вече разполагаме с малко време и средства, трябва да пештим нашето откритие. Поисках да ми дадат на разположение най-благонадеждните самки, искам да кажа чистокръвни сънароднички, от дивизията Лебенсборн, където, както ви е известно, се раждат деца за Фюрера още в началото на войната. Събираме ги с избрани герои от фронта и тила. Всеки от вас ще получи своя взвод, който ще се състои от войници като вас, а не някакви мухльовци от „орденските замъци“⁶, готови да побягнат при първия изстрел или да се оставят да ги предума първият поп. Ще бъдат напълно като вас във всичко, защото са съвсем наскоро родени. Ще бъдат способни на всичко, на което сте способен вие. Акцията „Ирод“ може да започне. Сега никой няма да се колебае. Нашето последно тайно оръжие излезе успешно.

Той подал ръка на Хуцвалек, излялял „хайл“ и изчезнал.

6. В тези замъци били възпитавани в нацистки дух избрани членове на Хитлеровата младеж. Б. пр.

Акцията „Ирод“

По-нататък го придружавала само Лени, единствената жена, с която не трябвало да спи там. Пътували около четири часа в кола със спуснати перденца. Спрели пред голяма бяла сграда. Лени го завела вътре.

– Ето тук ще чакат – посочила тя. – Тук ще ги оставят майките. Тук ще им сложат инжекциите, а там ще изгарят мъртвите. Опитите за съпротива ще ликвидираме веднага. В града ще се разпространи епидемия, та всеки да смята, че само ваксинираме децата. По този начин те ще изгубят бъдещото си поколение. И ако след петнадесет-двадесет години отново се започне нещо, няма да имат защитници – засмяла се унило. – След акцията ще хвърлим целия обект във въздуха – добавила тя и небрежно посочила лоста при вратата. Напомнял ключ на електрически часовник...

– Ще избием всички копелета в тоя град – завършила тя.

Заедно излезли навън. Хуцвалек все още не се бил опомнил. Огледал се и на хоризонта съзрял Храдчани. Значи, това било Прага. Трябвало да убие и своите деца.

После Лени го откарала в Холешовице. Едва когато най-естествено отключила вратата и му помогнала да си свали палтото, той си спомнил, че жената на Йешке също се наричала Лени, така че в онази нацистка конюшня го е пазела собствената му жена. Жилището било празно. Но във всички стаи били наредени оръжия, като че ли се очаквала офанзива.

– Трябва да побързаме – казала Лени и започнала да чисти внимателно дулото на една лека картечница, както другите жени чистят бюфета. – Вчера фюрерът загина...

Хуцвалек изтичал навън без палто. Хората се отдръпвали от него, а униформените го поздравявали от всички страни. Дисциплината явно била надживяла победата. Едва третата телефонна будка била в ред. Набрал телефонния номер на Боровец. Умолително слушал сигнала. Това била последната му надежда. Сега разбирал защо са им били необходими палачи. Сега разбирал защо дори най-верните хора от „Хитлерюнген“, питомците от „орденските замъци“, не искали да изпълнят тези заповеди. Добрал се бил до сведение, за което никой не подозирал. Но телефонът звънял напразно. Тогава потеглил към горичката, където го били отвлекли първия път. Висшият офицер от СС, който се провирил през

храстите, изглеждал странно. Разбира се, не открил ловджийската хижа. Прилошало му от страх. Нали се отнасяло за собствените му деца, които се намирали в Прага. Едва сега се уплашил сериозно. С треперяща ръка пъхнал сведението в празната кутия. Но знаел, че ще бъде късно, че това е напразно, че всичко, което прави, е излишно, защото със сведението си вече никого няма да спаси. Мислел какво може да предприеме, кого да предупреди, но всичко било твърде фантастично, защото бил пленник на своята униформа.

Настанени три семейства от Източна Прусия. Пред къщата пасели техните коне. Не знаели къде е отишло се мейството на Хуцвалек. Сигурно са ги преместили в предградията. Но те възторжено го поздравили с „хайл“, защото познали в негово лице Йешке, който бил избил всички евреи в Естония. Йешке, бореца за арийския изток. Той хлопнал вратата пред носа им. Как само да намери семейството си? Какво да направи? Върнал се в Холешовице. Тогава кварталът бил почти немски, чехите били изселени оттам, наричали го малкия Берлин, така че Хуцвалек не се и учудил, че пред къщата е спряла голяма черна лимузина с пречупен кръст. Лени го посрещнала, облечена в тиролска рокля. Бързо почнала да му оправя униформата. Казала му, че в столовата им го чака генерал Копфенпурш, който искал да връчи на героя от фронта Йешке „Железният кръст“ с брилянти.

– В последния момент доктор Мюлер усъвършенствува своя опит. Доведох ви вашите момчета. Можете да изпълните последната заповед на фюрера – казал той, като му закачил новата лента с брилянти, и точно когато Лени не гледала към тях, добавил съвсем тихичко: – Брате...

Значи, той не бил Копфенпурш, а Боровец. Сигурно са получили навреме сведението. Поблагодарил му поне с поглед и грубо се сбогувал с жена му. Но защо не го освободил? Какво щял да прави сега Хуцвалек? Как си представял всичко това? Аптекарят изтичал след него на улицата и почнал да крещи на чешки след потеглящата кола.

– Изчезнете в Берн. Нали само това искахте. В „Железния кръст“ е пъхнат чек – казал му на немски Боровец и си заминал. Хуцвалек останал сам на улицата. Едва по-късно забелязал, че от отсрещния тротоар го поздравяват четиринадесет новобранци от СС, всичките еднакво високи и еднакво пълни, със същите черти като неговите. Те му се усмихвали любезно и услужливо, точно както Хуцвалек посрещал в магазина клиентите си. Били му отвратителни.

Убийците

И когато по-късно те с хуцвалековско старание събирали епруветките в онази лаборатория на смъртта в предградието, когато проверявали барутния и динамит-ния заряд, той им викнал нетърпеливо:

– Пред мене не трябва да се преструвате. Знам, че не сте взвод на Йешке. Вие сте мой собствен взвод. А на мен убийствата са ми противни, мразя нацизма и се боря срещу него, веднага ще преминем на страната на врага! – И в същото време допрял пистолета до гърба на Лени Йешке, за да не може да извика за помощ. Синовете му били объркани и уплашени, безпомощно се спогледали. След малко към него се приближил първият стрелец. Държал в ръката автомат с вдигнат предпазител:

– Не знам за какво говорите, но сте прав, тази акция наистина никак не ни харесва. Да убиваме малки деца. Но ни е обещано, че единствено така ще бъдем включени в специалната команда в Швейцария, където след войната ще действуват отбрани герои на движението...

– Само че аз плюя на Швейцария, плюя на живота си. За мен са важни моите истински деца, които няма да бъдат моя карикатура, които имат възможност да направят по-добър избор в живота от мен, които могат да се поучат от грешките ми, за мен е важен животът на всички...

И в този миг той осъзнал, че съвсем се е променил, откакто разбрал за акцията „Ирод“, че вече не е предишният Хуцвалек, старателният есес-аптекарь, пред когото сега стоят четиринадесет негови копия и го заплашват с дулата на четиринадесет автомата. Четвъртият Хуцвалек при крайния прозорец дори бил насочил срещу него леката си картучница. И той разбрал, че трябва да унищожи своя Хуцвалек, да убие този старателен саможив дребен търговец, който заплашва целия град и цялото бъдещо поколение. Не можел да се промени като другите хора с помощта на някакво преживяване, опит, разговор, съвет или с примера на останалите. Трябвало да стреля сам срещу себе си, да се крие от самия себе си, да чупи собствените си глави, сякаш бил някакъв митологичен дракон, докато най-сетне, няколко пъти раняван, стигнал до лоста, който приличал на ключ от електрически часовник. С едно натискане погребал цялата акция „Ирод“. Три дни след това в Прага избухнало въстание.

Кой е доктор Мюлер?

Лекарят млъкна за миг, като ни наблюдаваше.

– Малко невероятна история – казах скептично аз. – Звучи някак си налудничаво...

– Ами че аз миналата година срещнах Хуцвалек в лудницата – отново се усмихна разказвачът. – Или по-правилно в психиатричната болница. Вече няколко пъти беше постъпвал там. След освобождението на Прага го намерили сред някакви руини в предградията. Цели седмици бил в безсъзнание. Вярно, че бил облечен в остатъци от немска униформа, но такива униформи имаха всички членове на революционните гвардии. Предполагало се, че през майските събития е избягал от гестапо от Панкрац⁷ и е бил ранен. Самият той не говорел много за преживяното и го смятал за невероятно. Често изпадал в безсъзнание, направили му няколко операции на главата и после го лекували за специфични усложнения в Татрите. Върнал се към живота цели петнадесет години след края на войната. Психическите му затруднения започнали чак у дома. Младият Хуцвалек работел в национализираната им аптека и точно бил разследван за кражба, дъщеря му на шестнадесет години избягала в чужбина и не пишла оттам нищо радостно. Но не била в Берн. През следващите седмици аптекарят започнал да напада минувачите по улицата, щом му се сторело, че шалът им е вързан съмнително високо пред лицето или че се прикриват с тъмните си очила.

– Вие сте доктор Мюлер! – крещял той и викал стражата. Разбира се, обикновено откарвали Хуцвалек право в болницата. Ами че той нападнал един бивш фабрикант от Ханспаулка, който наистина се наричал Мюлер, сбил се с ръководителя на местната група на Младежкия съюз в Ходковички, който за негов късмет се наричал Витишка, и почти ослепил един учител по история, който носел тъмни очила заради възпаление на очните ципи и името на когото вече не си спомням.

– Но защо правите това? – попитах го аз. – Защо смятате, че доктор Мюлер се крие сред нас? Как би могъл да продължава експеримента си?

– Погледнете наоколо – каза ми той. – Моето собствено семейство, за което пожертвувах живота си. И момчето, и момичето са като мене, сякаш нищо не се е случило, сякаш между моята и тяхната младост не са загинали милиони хора. Той им отне нашия общ опит. Държат се

7. Пражки затвор. Б. пр.

като негови изроди. Не са се променили, както аз исках. Напразно воювах със самия себе си. Излишно се пожертвувах...

Той говори известно време и после сам започна да се смее нерешително. След няколко дни го изписахме и вече никога не чух за него.

Обобщението

– От посоченото е явно – каза лекарят, – че тогава може би наистина е бил направен някакъв опит с хора, способен да разреши вашия проблем. Та нали в описания случай аптекарят видимо се е променил от изживяното, станал е някак си съвсем друг, нов човек, който стрелял по предишния си облик и който в крайна сметка искал да промени всички заобикалящи го. С това нашата теория би била доказана.

– Какво мислите по въпроса? – не издържах повече аз. Заговорих блондинката, която седеше точно срещу мен. – В какво вярвате вие?

Тя трепна.

– Какво? – и се прозя.

Едва сега разбрах, че през целия път е спала. Тя извади от чантата си малко транзисторче и запали цигара. Наистина беше хубава. Прозвучаха първите тонове. Джаз. Но нищо не ми отговори.

КРАЙ

© Йозеф Несвадба
© 1984 Невена Захариева, превод от чешки

Josef Nesvadba

Сканиране, разпознаване и редакция: Светослав Иванов, 2007

Публикация:
ЙОЗЕФ НЕСВАДБА
Експедиции в обратна посока
Разкази

Josef Nesvadba
Vupravy opasnym smerem
Nakladatelství Mlada fronta, Smena, Nase Volako
Praha, 1976

© Невена Захариева, преводач, 1984
© Богдан Мавродинов и Жеко Алексиев, библиотечно оформление,
© Текла Алексиева, рисунка на корицата, 1984
с/о Jusautor, Sofia

Рецензент Бойко Въртов
Редактор Каталина Събева
Художествен редактор Иван Кенаров
Технически редактор Пламен Антонов
Коректор Ани Иванова
Чешка. I издание
Дадена за набор на 28.V.1984 г.
Подписана за печат на 8.XI.1984 г.
Излязла от печат месец ноември 1984 г.
Формат 70×100/32 Изд. № 1785 Цена 2.50 лв.
Печ. коли 26 Изд. коли 16.84 У ИК 16,48
ЕКП 95364 5627-60-84

Книгоиздателство „Георги Бакалов“ – Варна, 1984
Държавна печатница „Балкан“ – София

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4171>]